

РАДМИЛО Б. ПЕКИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈУ

ДУБРОВАЧКА АНТУНИНСКА ПОРОДИЦА ГРАДОЈЕВИЋ – БРАТУОВИЋ, ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ ТРЕБИЊА²

САЖЕТАК. Опште је познато да је у средњем вијеку у Дубровник досељавало становништво из разних крајева Балканског, Апенинског и Пиринејског полуострва. Неки од досељеника деценијама су живјели у граду подно Срђа и нису могли добити дубровачко грађанство. Насупрот томе, неки су успјели постати дубровачки грађани и чланови угледних антунина.

Дубровачким антунинима припадала је породица Градојевић, касније прозвана Братуовић, чији је родоначелник из Требиња доселио у Дубровник. Аутор у раду обрађује развој породице Градојевић Братуовић од њиховог досељавања у Дубровник. На темељу литературе, објављених извора и необјављене дубровачке архивске грађе, посебна пажња посвећена је истакнутијим члановима наведене породице, њиховој пословној дјелатности, брачним везама и тестаментима. Циљ рада је да се употпуне досадашња сазнања о средњовјековном становништву Дубровника, њиховом поријеклу, пословном и приватном животу.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Дубровник, Требиње, средњи вијек, антунини, породица Градојевић, Братуовић.

¹ bijeljani@yahoo.com

² Рад је резултат истраживања у оквиру научноистраживачког пројекта III 47023, *Косово и Метохија између националне идентичности и евроинтеграција*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Рад је примљен 11. новембра 2016, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 9. децембра 2016.

Током средњег вијека везе између становништва Требиња и Дубровника биле су готово свакодневне. Услед ратних дешавања и заразних епидемија, те везе су повремено и краткотрајно прекидане (Кораћ, 1966, str. 188–189).

Опште је познато да је Дубровачка комуна располагала малим територијалним простором и недовољним аграрним потенцијалом, те се, по овом питању, вјековима наслањала на залеђе. Основно занимање становништва које је живјело у руралним насељима под Леотаром и околини, било је сточарство и пољопривреда. У зависности од понуде и потражње, Требињци су одлазили у сусједни Дубровник и продавали сточарске и пољопривредне производе, а истовремено набањали неопходну со и неке друге артикле. У тим свакодневним комуникацијама долазило је до превара, лоповлука и разних прекршаја, због чега су вођени судски процеси, који су евидентирани у дубровачкој канцеларији и нотаријату (Тошић, 1998, стр. 147–160; Тошић, 2003, стр. 19–30).

Поред трговине, становници Требиња одлазили су у Дубровник да траже запослење. Покретањем мануфактурне производње тканина у другој деценији XV вијека појавила се потреба за квалификованим мајсторима и радном снагом. Сходно томе у Дубровник је дошао значајан број странаца (Динић-Кнежевић, 1982, стр. 116–149; Динић-Кнежевић, 1995, стр. 41–45, 171).

Од становништва из Требиња највећи број младе популације проналазио је посао гдје су радили као слуге и служавке, како код имућнијих Дубровчана тако и код досељених странаца³ (Храбак, 2003, стр. 150). Мањи је број био трговаца и занатлија.

Од досељеника из Требиња, који су се доселили у првој половини XV вијека, издвајају се Радован Марић, звани Струјић (Крешман) и Братут Градојевић, који су у Дубровнику оформили породице. Захваљујући Радовану и Братуту, међу 54 истакнута антунинска рода, два су била поријеклом из Требиња (Ћук, 1995, стр. 182; Pešorda Vardić, 2012, str. 38, 40, 43, 71–96).

Познато је да су антунини чинили средњи сталеж дубровачког друштва, чији чланови нису могли да учествују у раду Вијећа и

³ Državni arhiv u Dubrovniku (DAD), *Diversa Notariae* (Div. Not.), fasc. 11, fol. 13r (30. IV 1402); fol. 29' (14. XI 1402); fol. 43' (12. III 1403); fol. 92r (5. XI 1404); fol. 100r (1. III 1405); fol. 122r (13. VII 1405); *Diversa Cancellariae* (Div. Canc.), fasc. 38, fol. 31' (10. X 1408); fasc. 41, f. 67' (14. I 1417); fol. 140' (22. VII 1417); fol. 171r (8. X 1417); *Div. Not.*, fasc. 20, fol. 183' (23. II 1436); fol. 251r (3. VI 1436); fasc. 21, fol. 129r (6. IV 1437); fasc. 23, fol. 18' (15. III 1439); fasc. 41, fol. 100' (31. I 1457); fasc. 42, fol. 10r (8. XI 1458); fol. 19' (22. XI 1458).

доносе политичке одлуке. У историографији је истакнуто да су антунини били одмах иза властеле и представљали „резервно племство” (Pešorda Vardić, 2007, str. 215, 216).

Братут Градојевић (*Bratut Gradoevich*), утемељивач дубровачке антунинске породице Братутовић Градојевић, доселио је око 1430. године из Требиња, из Дуката Светог Саве (*Ducato di S. Sabe*). У Дубровнику се запослио као сукнар. Након извјесног периода досељени Требињац Братут се у Дубровнику оженио и формирао породицу, што је био један од основних услова за добијање дубровачког грађанства. Његова супруга била је Катарина, кћи Прибитка Миокнића. Уговор о миразу наведеног брачног пара регистрован је 28. октобра 1445. године. Као успјешан породичан и послован човјек, Братут Градојевић је постао члан угледних Антунина 1466. године.⁴

О Братуту Градојевићу остали су бројни писани трагови у различитим књигама Дубровачког архива.⁵ Пословао је са домаћим и страним трговцима. Дана 9. септембра 1451. године Братут се обавезао фирентинском трговцу сукном Рикарду дел Бене да ће му испоручити у року од мјесец дана једну тканину ширине 50 ткачких јединица (Пекић, 2012. стр. 105).

Братут Градојевић је у Дубровнику сарађивао и са Миланом, односно Милатом Градојевићем. Није нам познато да ли је ријеч о двије или једној особи, коју су писари неуједначено наводили, што није риједак случај. У неким документима је и код Милана и код Милата наведено да се ради о брату Братута Градојевића. Тако је новембра 1452. године Милан Градојевић подигао кредит од Натала Божића, у вриједности од 26 дуката. Том приликом за Милана је јамчио његов брат Братут Градојевић.⁶

Дванаест година касније, Милат Градојевић задужио се код свог брата Братута на износ од 330 дуката, с роком отплате од пола године.⁷

⁴ Библиотека Историјског института САНУ, *Genealogia Cingria, L' origini e genealogie dei cittadini Ragusei che furono in officio delle cofraternitate di S. Antonio (Genealogia Cingria)*, 18.

⁵ DAD, *Debita Notariae (Deb. Not.)*, fasc. 31, fol. 180r (23. VI 1456); *Lamenta de foris (Lam. de for.)*, fasc. 32, fol. 107' (13. I 1457); fol. 308' (11. X 1457).

⁶ DAD, *Deb. Not.*, fasc. 27, fol. 153' (22. XI 1452).

⁷ „Ego Milatus Gradoeuich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Bratuto Gradoeuich frater meo ducatos auri trecentos triginta usque ad sex menses proxime futuros. Sub pena X pro cento.” DAD, *Deb. Not.*, fasc. 36 fol. 132' (1. IX 1464).

Братут и Милат Градојевић заједнички су пословали и у каснијем периоду. Истовремено, Братутови пословни сарадници били су: Радослав Ђурашевић, Франческо Стефани и Никола Николи.⁸

Милат Градојевић и његов син Петар су се 4. јуна 1472. године задужили 396 дуката, с тим да врате дуг до августа 1473. године.⁹

О Братутову оцу Градоју, по којојем је носио патримонијално презиме, као и о другим члановима његове породице из Требиња, немамо сазнања.

Током друге деценије XV вијека, Градојевићи су били насељени и у околини Дубровника. Крајем августа 1418. године Радоје Градојевић из Шумета купио је четири овце и пет коза од Стојка Бранковића из Требиња.¹⁰

Братут Градојевић, као и други имућнији становници Дубровника, имао је слуге и служавке. Педесетих година XV вијека склопио је споразум са Милованом Прибисалићем да га служи у временском периоду од четири године. Поред становања, хране и одјеће, Братут се обавезао да на крају службе Миловану исплати 12 перпера.¹¹

У кући Братута Градојевића радила је служавка Владислава, којој је Братут, поред плате, тестаментом завјештао 10 перпера. Након Братутове смрти њезина нам судбина остаје непозната (Пекић, 2013, стр. 121, 122).

Код Братута Градојевића запослио се један Горажданин да подстриже сукно у периоду од три године. Међутим, сарадњу су прекинули након 10 мјесеци (Храбак, 2003, стр. 174).

У бројним кредитним уговорима Дубровачког архива, забиљежен је Братут Градојевић. Јуна 1453. године позајмио је Прибиславу Пињевићу и Љубиши Рачићу 22 златна дуката, на рок отплате од мјесец дана.¹²

⁸ Ego Milat Gradoeich principalis debitor et ego Bratut Gradoeich plegius qui me constituo confitemur quod super nos et omnia nostra bona obligamus nos dare et soluere Francisco Stephani et Nicole Nicole ducatos auri septuaginta unum. DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 134r (5 I.1470); fasc. 39, fol. 47' (24. VIII 1470).

⁹ DAD, Deb. Not., fasc. 41, fol. 141' (8. VI 1472).

¹⁰ DAD, Div. Canc., fasc. 41, fol. 155' (28. VIII 1418).

¹¹ „Bratut Gradoeich conduxit et acrodavit Milovanum Pribissalich pro annos quatuor proxime futuros.” DAD, Div. Not., fasc. 38, fol. 67' (11. VI 1453).

¹² „Nos Pribissaus Pigneuch et Gliubissa Razich confitemur quod super nos et omnia nostra bona obligamus nos dare et soluere Bratut Gradoeich ducatos auri viginti duos usque ad unum mensem proxime futuros.” DAD, Deb. Not., fasc. 28, fol. 68' (9. VI 1453).

Дужници Братута Градојевића били су Михоч Анзуловић, Богавац Миокановић, Иван Ратковић, Милан и Радован Витасовић, и други.¹³

Трговао је, како са домаћим тако и са страним трговцима. Вуну за израду тканина страног поријекла куповао је од Галеаца Бруњола из Мантове (Пекић, 2015, стр. 59). Пословао је и са Филипом из Урбина.¹⁴

Почетком септембра 1464. године трговао је са Вукашином Радичевићем, Рајаном Радовановићем, Блажом Кабужићем и Петром Калићем. Укупна вриједност кредитног пословања износила је 416 дуката и девет гроша, а рок враћања дуга шест мјесеци.¹⁵

У наведеном периоду Братут је кредитирао Милишу Кекановића, којем је на почек дао 32 дуката.¹⁶ Потом је Хераку Вукотићу, Брајку Божидаревићу и Ратку Радосалићу дао на кредит 55 златних дуката, под казном од 10 одсто, уколико не испоштују договорене одредбе уговора.¹⁷

Повремено је Братут Градојевић забиљежен и као дужник. Септембра 1464. године је Гашпар Контулис из Болоње дао Братуту Градојевићу кредит вриједности 212 дуката.¹⁸ Највјероватније да је у питању била роба а не готов новац.

Октобра 1466. године Братут Градојевић је пословао са Николом Зизеровић, Божитком Миомановићем, Милшом Бобићем и Радином, сином Добрашина Илића.¹⁹

Иако изворно није наведено, највјероватније је Братут Градојевић куповао вуну слабијег квалитета од трговца из залеђа, на

¹³ DAD, Deb. Not., fasc. 34, fol. 35r (11. II 1460); fasc. 38, fol. 31' (18. IV 1469); fol. 38r (6. V 1469).

¹⁴ „Ego Bratutus Gradoeich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Filippo Cyrioni de Urbino.” DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 27' (11. IV 1469).

¹⁵ „Ego Bratutus Gradoeich lanarius principalis debitor et nos Raianus Radouanouch et Vuchassinus Radiceuich.” DAD, Deb. Not., fasc. 36, fol. 132' (1. IX 1464).

¹⁶ „Ego Milissa Cechanouich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Bratuto Gradoeich ducatos auri triginta duos ad omnem voluntatem dicti creditoris sub pena X pro cento.” DAD, Deb. Not., fasc. 36, fol. 134r (10. IX 1464).

¹⁷ „Nos Cherach Vuchotich et Braichus Bosidarouich Ratchus Radossalich confitemur quod super nos et omnia nostra bona obligamus nos dare et soluer Bratuto Gradoeich ducatos auri quinquaginta quinque ad omnem voluntatem dicti creditoris sub pena X pro cento.” DAD, Deb. Not., fasc. 36, fol. 135r (15. IX 1464).

¹⁸ DAD, Deb. Not., fasc. 36, fol. 136r (22. IX 1464).

¹⁹ DAD, Div. Not., fasc. 49, fol. 144r (3. X 1466).

име чега им је давао новац или тканине на почек. Сарађивао је са Миливојем Прибитковићем из Под Борча, којем је крајем 1468. године дао на кредит 40 дуката, на рок отплате од пола године. У истом периоду Иваниша Гостојевића из Сребренице кредитирао је 21 дукатом.²⁰

Иако нема писаних потврда, И. Воје је оправдано претпоставио и констатовао да се може са сигурношћу тврдити да је Братут Градојевић трговцима из дубровачког залеђа давао сукно на кредит (Воје, 1976, str. 252).

Крајем шездесетих година XV вијека у више наврата пословао је са трговцима из Цернице код Гацка. Један од њих био је Радич Милобратовић. Фебруара 1469. године, Братут Градојевић и Радич Милобратовић склопили су споразум и удружили се ради заједничког пословања. Братут је у друштво уложио 120 дуката вриједности, док је његов компањон имао обавезу да путује и продаје робу. Договорили су се да уложена вриједност припадне Братуту и једна трећина профита, док је двије трећине зараде требало да припадне Радичу Милобратовићу²¹ (Kurtović, 2012, str. 303). Највјероватније је била у питању заједничка трговина тканинама које је производио Братут, док је Радич вршио њихову продају.

Братут Градојевић је кредитно пословао и са кнезом Цернице Радојем Вучетићем, којем је априла 1469. године дао на почек 32 дуката. Истога дана, Ђорђо Радовановић, златар, у својству заступника Радича Милобратовића склопио је кредитни уговор са Братутом Градојевићем. Вриједност пословања износила је 36 дуката.²²

Дана 6. маја 1469. године Братут Градојевић је раније поменутом Миливоју Прибитковићу из Под Борча дао на кредит 29 дуката.²³

Поред Радоја Вучетића и Радича Милобратовића, Братут Градојевић је пословао и са другим Церничанима и то: Радашином

²⁰ DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 2r (30. XII 1468).

²¹ „Ego Radiz Milobratouich de Cerniza confiteor quia super me et omnia mea bona habui et recepi a Bratuto Gradoeuich michi dante et soluente in societatem et collegnatiam inter nos duraturam ad voluntatem ipsius Bratuti ducatos auri centum viginti.” DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 16r (18. III 1469).

²² „Ego Radoe Vucetich de Cerniza confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Bratuto Gradoeuich de Ragusio ducatos auri triginta duos ad omnem voluntatem dicti creditoris sub pena X pro cento.” Дуг је измирен 23. августа 1469. године. DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 27r (7. IV 1469).

²³ DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 38r (6. V 1469).

Утјешановићем, Љубишом Динчићем, Павом Никшићем и Вукашином Радичевићем.²⁴

Упоредо са производњом и продајом тканина, Братут Градојевић је крајем шездесетих година XV вијека узгајао ситну и крупну стоку, удружен са Радојком Милићијевићем из Требиња, влахом из катуна Вукотина.²⁵

У вези са узгојем коза, оваца и јагањаца, 1481. године помиње се Братут Градојевић као компањон Требињца Радована Богетића и његовог сина.²⁶

Октобра 1482. године, Братут Градојевић је изнајмио једну мулу Николи Степановићу из Требиња, која је вриједила осам перпера. Никола је на име изнајмљене муле за рад имао обавезу да власнику Братуту Градојевићу сваког мјесеца у Дубровник допреми један товар доброг угља (*unam saltam carbonum bonorum*).²⁷

Поставља се питање гдје је вршена експлоатација угља, или се, можда, његова производња односи на мање количине и кућну радиност?

Братут Градојевић је јамчио за Ђорђа Радовановића званог Крешина, који се задужио код Орсата Менчетића на износ од 75 дуката.²⁸

Дана 5. јануара 1470. године Братут је регистрован у три наврата као дужник. Вриједност прве задужнице износила је 138 дуката и 10 гроша, друге 71 дукат и треће 63 златна дуката. Рок отплате наведена три кредита био је март 1470. године. У првом кредитном уговору као дужник је наведен сам Братут Градојевић, док је у другом партиципирао са Милатом Градојевићем, а у трећем са Радославом Ђурашевићем.²⁹

²⁴ „Ego Radoe Vuzetich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Bratuto Gradoeich ducatos auri nonaginta septem ad omnem voluntatem dicti creditoris sub pena.” DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 80r (23. VIII 1469); fasc. 39, fol. 5' (17. V 1470); fol. 14' (18. VI 1470); „Nos Radassinus Utessenouich et Gliubissa Dincich de Cerniza confitemur quod super nos et omnia nostra bona obligamus nos dare et soluer Bratuto Gradoevich ducatos auri septuaginta.” DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 51' (5. IX 1470); fol. 98r (4. XII 1470); fol. 142' (19. IV 1471).

²⁵ DAD, Div. Not., fasc. 53, fol. 190' (6. VII 1469).

²⁶ DAD, Div. Not., fasc. 45, fol. 132r (18. VII 1481).

²⁷ DAD, Div. Canc., fasc. 82, fol. 54r (8. X 1482).

²⁸ DAD, Deb. Not., fasc. 35, fol. 50' (21. VII 1462).

²⁹ „Ego Bratutus Gradoeich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Francisco Stephani et Nicola Nicole ducatos auri centum triginta octo, gross. decem per totum mensem martii proxime futuros sub pena.” DAD, Deb. Not., fasc. 38, fol. 134r (5. I 1470).

Дана 23. јула 1470. године Братут Градојевић је од једног дубровачког племића позајмио 190 дуката, а пет дана касније кредитирао је Добрашина Радичевића са износом од 20 златних дуката.³⁰ Октобра исте године поново је кредитирао Добрашина Радичевића вриједношћу од 35 дуката.³¹ Исте године пословао је са Вукосавом Влатковићем из Новог Брда, Брајком Божидаревићем, Радивојем Витојевићем, Вукићем Радовиновићем, Радокном Радочићем, Вигњем Станчићем, Ђурђем Радојевићем, те Милатом и Петром Градојевићем.³² Са истом праксом Братут Градојевић наставио је и следећих година.³³ Фебруара 1475. године Братут је, заједно са Стефаном Бојковићем и Николом Миладиновићем званим Шобадин, регистрован и у књигама које се односе на заступништво.³⁴

Почетком 1492. године Братут Градојевић је као човјек од угледа арбитраирао у једном спору.³⁵ У августу наведене године Братут Градојевић је кредитирао Вита Брајановића, насељеног у околини Требиња и Драгића Обрадовића из Дубровника, са вриједношћу од 80 дуката (Vego, 1981, str. 311).

Братут је био пословно активан и у наредном периоду.³⁶ У зрелим годинама живота Братут Градојевић је, због мира у породици, одлучио да састави тестамент. Последње жеље је изрекао 8. септембра 1493. године. За универзалне наследнике, односно извршиоце његове тестаментарне воље одредио је двојицу својих синова, Николу и Марину. Истовремено је одредио да у случају ако Никола и Марин умру без потомства, његову имовину наслиједе његове ћерке. Три године од како је изрекао своју последњу вољу, још је живио Братут Градојевић. Умро је, након проведених око 66 година у Дубровнику. У Јавном нотаријату у Дубровнику 22. октобра 1496. године извршено је проглашење те-

³⁰ DAD, Deb. Not., fasc. 39, fol. 30r (23. VII 1470); fol. 31' (28. VII 1470).

³¹ DAD, Deb. Not., fasc. 39, fol. 67r (6. X 1470).

³² DAD, Deb. Not., fasc. 39, fol. 36r (7. VIII 1470); fol. 47' (24. VIII 1470); fol. 48r (28. VIII 1470); fol. 70r (11. X 1470); fol. 71r (15. X 1470); fol. 72' (20. X 1470); fol. 98r (5. XII 1470); fol. 99' (10. XII 1470); fol. 108' (31. XII 1470).

³³ DAD, Deb. Not., fasc. 39, fol. 111' (8. I 1471); fol. 121' (4. II 1471); fasc. 39, fol. 20' (8. X 1471); fol. 34' (8. XI 1471); fasc. 42, fol. 59r (4. XI 1473); fasc. 46, fol. 173r (20. V 1478).

³⁴ DAD, Procure Notaria (Proc. Not.), fasc. 5, fol. 310r (27. II 1475).

³⁵ DAD, Div. Not., 71, fol. 82r (3. I 1492).

³⁶ DAD, Deb. Not. LV, f. 96r (2. IV 1493).

стамента Братута Градојевића, у присуству судије Мартола Замањића и нотара Бартоломеја³⁷ (Пекић, 2013, стр. 119–129).

Када је ријеч о наследницима Братута Градојевића из брака са Катарином, ћерком Прибитка Миокнића, имао је седморо дјеце, и то два сина, Николу и Марина и пет кћери: Медушу, Николету, Луцију, Петронелу и Станулу.³⁸

Прворођени син Братута Градојевића Никола био је ожењен Станом, ћерком Ника Прибисалића. Уговор о миразу наведених супружника регистрован је 18. фебруара 1486. године.³⁹

Никола Градојевић, као и његов отац Братут, често је пословао кредитно. Још док је Братут био жив, његов син Никола је договарао послове и самостално закључивао уговоре. У јуну и јулу 1491. године мањим новчаним износом кредитирао је двојицу Требињаца (Vego, 1981, str. 310).

Септембра 1497. године, Никола Братуовић Градојевић задужио се код Џуна Иванова Ђорђића. Вриједност задужења износила је 208 дуката.⁴⁰ Исте године Никола је регистрован и у књигама о заступништву.⁴¹

Крајем 1499. године Никола Братуовић задужио се 162 дуката код Мартолице Цријевића, уз обавезу да врати дуг до почетка маја идуће године.⁴²

Пословни сарадник Николе Братуовића био је чувени конзул и трговац, Каталонац Перота Ториљо, чију пословну дјелатност је обрадио Храбак (Hrabak, 2007, str. 67–95). Почетком 1500. године Никола Братуовић је од Каталонца Перота Ториља позајмио 60 златних дуката, на рок од пола године.⁴³

³⁷ DAD, Testamenta Notariae (Test. Not.), fasc. 27, fol. 138r-138'.

³⁸ *Genealogia Cingria*, 18.

³⁹ *Genealogia Cingria*, 18.

⁴⁰ „Ego Nicolaus Bratutouich Gradoeuich confiteor quod super me et omnia bona mea obligo me dare et soluere Ser Junio Johannis de Georgio ducatos auri ducentos octo.” DAD, Deb. Not., fasc. 59, fol. 62' (5. X 1497).

⁴¹ DAD, Proc. Not., fasc. 9, fol. 262r (10. I 1497).

⁴² „Ego Nicolaus Bratutouich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Ser Martolize Ste. de Criuea ducatos auri centum sexaginta duos usque ad dies XXI mensis maii proxime futuros.” DAD, Deb. Not., fasc. 60, fol. 15' (23. XII 1499).

⁴³ „Ego Nicolaus Bratutouich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Perotto Torello Chatellano ducatos auri sexaginta usque ad mensem sex proxime futuros.” Deb. Not., fasc. 60, fol. 20' (13. I 1500).

Септембра 1500. године Никола је поново регистрован у књигама дуговања. Пословни сарадник био му је помињани Радич Миобратовић, којем је позајмио 44 дуката.⁴⁴ Мјесец дана касније, Никола се поново задужио код дубровачког племића Мартолице Стефанова Цријевића, на износ од 96 дуката, уз обавезу да измири дуг у року од 18 мјесеци.⁴⁵

Поред Мартолице Цријевића, Никола је узимао позајмицу и од дубровачког племића Марина Гучетића.⁴⁶

Никола Братутовић је, као и његов отац, наставио пословну сарадњу са трговцима из Цернице. Дана 24. маја 1501. године Никола је кредитирао Радича Миобратовића из Церница са 67 дуката, са роком отплате до краја септембра исте године. Међутим, дуг је измирен тек 6. новембра 1501. године.⁴⁷

Три дана касније, Никола Братутовић је дао на кредит 110 дуката двојици трговаца из Пријепоља, Радашину Вукашиновићу и његовом компањону, на период до краја августа наведене године.⁴⁸

Фебруара 1502. године Никола Братутовић поново је пословао са Радичем Миобратовићем (регистрован и као Милобратовић) из Цернице, којем је позајмио 100 дуката, на рок отплате од пола године.⁴⁹

Николу Братутовића служила је млада Стана из Требиња, ћерка извјесног Муслије. Када је ступила на службу, није познато. Стана се удала за гребенара сукна Луку Бурашевића, а њихов уговор о мирузу регистрован је 1502. године. У складу са дубровач-

⁴⁴ „Ego Radiz Miobratouich de Cerniza confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Nicole Bratutouich ducatos auri quadraginta quatuor.” DAD, Deb. Not., fasc. 60, fol. 110' (1. IX 1500).

⁴⁵ „Ego Nicolaus Bratuto confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Ser Martolize Ste. de Crieua ducatos auri nonaginta sex usque ad mensis decem et octo proxime futuros sub pena.” DAD, Deb. Not., fasc. 60, fol. 126r (14. X 1500).

⁴⁶ „Nicolaus Bratutouich confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Ser Marino Alo. de Goze ducatos auri nonaginta usque ad unum annum proxime futuros.” DAD, Deb. Not., fasc. 60, fol. 173r (29. I 1501).

⁴⁷ „Ego Radiz Miobratouich de Cerniza confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Nicole Bratuti Gradoeich ducatos auri sexaginta septem.” DAD, Deb. Not., fasc. 61, fol. 32' (24. V 1501).

⁴⁸ „Nos Radassinus Vuchassinouich et Vuyin filius Cheracha Pribilouich ambo de Prepoglie confitemur quod super nos et omnia nostra bona obligamus nos dare et soluere Nicolae Bratutouich.” DAD, Deb. Not., fasc. 41, fol. 35' (27. V 1501).

⁴⁹ „Ego Radiz Milobratouich de Cerniza confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Nicolao Bratutouich ducatos auri centum usque ad mensis sex proxime futuros sub pena.” DAD, Deb. Not., fasc. 61, fol. 160' (25. II 1502).

ким обичајима Никола Братуовић је служавки Стани, поред издржавања, обезбиједио и мираз у вриједности од 40 перпера.⁵⁰

Осим служавке Стане, Никола је имао и слугу из Требиња. Дана 27. августа 1490. године Петар Андријашевић из Требиња склопио је уговор са Николом Братуовић Градојевић да га служи у периоду од три године. Петар је имао обавезу да служи Николу, како у Дубровнику тако и ван града. Никола се обавезао да ће током назначеног периода обезбиједити Петру становање и храну а када буде полазио на пут изван Дубровника да ће му давати коња. На крају службе, за његов рад, исплатиће му 40 златних дуката. Међутим, са маргине документа сазнајемо да је двије године касније настрадао Петар Андријашевић. Дана 5. децембра 1492. године, Петрова мајка Веселица, брат Андрија и свештеник Иван Божић примили су одштету у износу од 500 аспри од Николе Братуовића на име умрлог Петра.⁵¹

Након настрадалог слуге Петра Андријашевића, Никола Братуовић је 21. марта 1493. године склопио споразум с Иваном Прибиловићем из Дабра, из краја под Турцима, који се обавезао да ће да служи Николу у временском трајању од 15 година. Иван Прибиловић имао је обавезу да првих пет година непрекидно служи Николу. Иван и његова породица су током наведеног периода становали код Николе Братуовића, по добром обичају часно и вјерно га служећи и не поткрадајући његове ствари и имовину⁵² (Пекић, 2005, стр. 164).

Касније је Никола Братуовић, уз уобичајене услове узео за слугу Јакова Миливојевића из Босне, да га служи на период од пет година. Поред издржавања, Никола се обавезао да на крају службе Јакову исплати пет златних дуката.⁵³

Никола није био дуга вијека, умро је седам година након очеве смрти. Предосјећајући да му се ближи крај овоземаљског живота, Никола је последњег дана априла 1503. године саставио тестамент, чије је проглашење извршено девет дана касније у Дубровачком нотаријату, у присуству Николе Ђорђића и нотара Бартола.⁵⁴

⁵⁰ „Ego Lucas Giurasseuich garzot confiteor quod super me et omnia mea bona pro dote et perchivio Stane filie Muslie de Tribigne servitialis que fuit Nicole Bratutouich uxoris mee habui et recepi a dicto Nicola Bratutouich.” DAD, Liber dotium Notariae (Lib. Dot.), fasc. 10, fol. 52' (29. XI 1502).

⁵¹ DAD, Div. Canc., fasc. 87, fol. 153' (27. VIII 1490).

⁵² DAD, Div. Not., fasc. 72, fol. 120' (21. III 1493).

⁵³ DAD, Div. Not., fasc. 80, fol. 62' (29. I 1501).

⁵⁴ „Testamentum Nicolai Bratutouich. DAD, Test. Not., fasc. 28, fol. 193r.

Никола је тестаментом завјештао бројне легате црквама у Дубровнику и околини. Поред осталог, својој сестри Стани, која је била часна сестра у самостану Св. Шимуна, оставио је једну црну хаљину од платна из Мантове. Доминиканској цркви оставио је пет перпера за пјевање грегоријанских миса, за душу његовог оца Братута. Мањи новчани износ оставио је сестричници Ани, као и за ходочасничко путовање, цркви Св. Марије у Реканати. Дио имовине оставио је жени Станули и кћери Катарини. За универзалног насљедника његове покретне и непокретне имовине одредио је сина Ника. За извршиоце тестаamenta именовано је двојицу дубровачких племића, Џуна Ђорђића и Ивана Гучетића, супругу Стану и брата Марина.⁵⁵ Годину дана иза Николине смрти упокојила се и његова супруга Стана.⁵⁶

Други син Братута Градојевића, Марин, оженио се мјесец дана прије смрти брата Николе. Маринова супруга била је Славуша, ћерка Ивана Братосалића. Њихов уговор о браку регистрован је 18. марта 1503. године, док је у књигама мираза евидентиран 16. фебруара 1505. године.⁵⁷ И као отац Братут и као брат Никола, исто тако је кредитно пословао и Марин, дакле, узимао је и продавао робу на почек. Дана 18. јуна 1502. године задужио се код Мариана Гучетића, на износ од 230 дуката, на период од годину дана. Договорени рок није испоштовао, те је један дио дуга вратио 15. децембра 1503. године, док је остатак дуговања измирио тек 22. септембра 1504. године, када је касирана задужница.⁵⁸

Децембра 1502. године Марин Братутовић и Хреља Вукашиновић били су јамци Иванишу и Драгославу Вукичевићу приликом њиховог закупа два млина у Љутој у Конавлима. Закупници млинова обавезали су се Марину и Хрељи да ће их заштити од било какве штете због речене јамчевине (Каретинић, 2012, str. 14).

⁵⁵ „Lasso al manasterio de sancto Symeone per amor de dio ypperperi cinquem: Et a Stanula mia sorella monacha in dicto monasterio una gonella de panno nigro Mantuano. Lasso a sancto Francesco in Ragusa ypperperi cinquem per le messe sancto Gregorio per anima del mio padre. A sancta Croxe in Gravosa ypperperi cinquem per le messe sancto Gregorio.” DAD, Test. Not., fasc. 28, fol. 193r-193'.

⁵⁶ DAD, Test. Not. fasc. 29, fol. 75r.

⁵⁷ У наведеној Генеалогии Маринова супруга наведена је као Стануша, међутим у Маринову тестаменту записана је као Славуша. *Genealogia Cingria*, 18-19.

⁵⁸ „Ego Marinus conadam Bratuti Gradoeuch confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Ser Marino Drag. Alo. de Goze ducatos auri ducentos triginta ad usque unum annum proxime futuros sub pena.” DAD, Deb. Not., fasc. 62, fol. 13' (18. VI 1502).

Марин Брагутовић није био дуга вијека. Одлуком Малог вијећа 17. августа 1515. године одобрено је Марину Градојевићу да се повуче са службе из Стона.⁵⁹ Двије године касније, предосјетио је своју смрт, те је првог октобра 1517. године саставио тестамент, а исти је проглашен 25. јануара 1518. године у Дубровачком нота-ријату.⁶⁰

Новчане легате оставио је дубровачкој катедрали, самостану Св. Шимун, цркви на Данчама, цркви Св. Марије од Каштела, те црквама Св. Томе и Св. Андрије.

У тестаменту је навео да су му остали неизмирени рачуни са млетачким племићем Антонијом Микеле. Потом је оставио легат цркви Св. Марија Велика у Риму, да се отпјева једна миса (*cantare una messa*) за његову душу. Наредио је да се његовим двијема сестрама, Марији (регистрована и као Медуша) и Петронели остави осам стара жита са његових посједа у Височанима у Приморју. Поред Височана, имовину је поседовао и у Конавлима. Пшеницу, сијерак и јечам, које је имао у Конавлима, наредио је да се дају Петру Милатовићу (*lasso Petar Millatouich mio cusino*). Супрузи Славуши и сину Бартоломеју оставио је сва своја покретна и непокретна добра.⁶¹

Када је ријеч о брачном статусу ћерки Братута Градојевића, најприје се удала најстарија Медуша, и то за Михоча Илића. Њихов уговор о мирузу евидентиран је 24. новембра 1464. године. Међутим, Михоч је убрзо умро а Медуша је остала удовица, те се по други пут удала, за бербера Вукца Прибињића. Њихов уговор о мирузу регистрован је 2. децембра 1469. године.⁶²

Друга кћи Братута Градојевића, Николета, удала се за подстригача сукна Јакова Милишића, којем је у мираз донијела 500 перпера.⁶³

⁵⁹ DAD, Acta Consilii Minoris, fasc. 32, fol. 78' (15. VIII 1515).

⁶⁰ „Testamentum Marini Bratuti Gradoeich. MCCCCXVIII Ind. VI die XXV Januarii Ragusii. Hoc est testamentum olim Marini Bratuti Gradoeich”... „In nome de la Sanctissima Trinitate de Padre et Fiolo et Spirito sancto amen. In 1517. adi primo octobri a Ragusa. Jo Marino Bratutouich sano per gratia de deo omni potente de la mente et de lo intellect”. DAD, Test. Not., fasc. 32, fol. 71.

⁶¹ DAD, Test. Not., 32, fol. 71r-72r.

⁶² *Genealogia Cingria*, 18; „Ego Vuchaz Pribignich berberius confiteor quod super me et omnia mea bona pro dote et perchivio Medusse filie Bratuta Gradoeich uxoris mee habui et recepi a dicto Bratuto socero mihi dante et soluenta pro dote et perchivio predictis ducatos auri centum quinquaginta.” DAD, Lib. Dot., fasc. 7, fol. 102' (2. XII 1469).

⁶³ „Ego Jacob Milissich cimator confiteor quod super me et omnia mea bona pro dote et perchivio Nicolete filie Bratuta Gradoeich uxoris mee habui et recepi a dic

Седамдесетих година XV вијека удале су се и трећа и четврта ћерка Братута Градојевића. Луција је постала супруга Јакова Петровог са Корчуле. Њихов брачни уговор регистрован је 14. децембра 1479. године. Међутим, Луција је, као и њена сестра Медуша, остала удовица, те се по други пут удала за Николу Ратковића и то 25. марта 1489. године. Исте године регистрован је и уговор о миразу наведеног брачног пара. Братутова четврта кћи Петра (Петронела) удала се за Франческа Петковића. Овај брак је протоколисан 26. јула 1488. године. Два дана касније ријешено је и питање мираза наведеног брачног пара.⁶⁴

Пета кћи Братута Градојевића, која се звала Стана (*Stanula*) није се удала, већ је била часна сестра у цркви Св. Шимуна. Братут Градојевић је тестаментом завјештао редовници Стани осам перпера за одјећу на годишњем нивоу, све док буде жива (Пекић, 2013, стр. 122).

Пратећи породицу по мушкој линији, поново се враћамо Николи и Марину, синовима Братута Градојевића и њиховим насљедницима.

Никола Братутовић Градојевић је са супругом Станом имао троје дјеце, синове Братута и Николу и кћи Катарину. Прворођеног сина назвао је дједовим именом, док је другорођеног сина назвао својим именом. Николини синови, Братут и Никола, звану Нико нијесу се женили, тако да се по овој линији гасила породична лоза. Вријеме смрти прворођеног сина Братута није нам познато. Највјероватније да је Братут умро прије оца Николе јер га он не помиње у тестаменту. Други Николин син, који се истоимено звао Никола, умро је 1568. године.⁶⁵

За разлику од браће који нису формирали породице, Катарина, кћи Николе Братутовића удала се за Николу Михаилова Миошића, чија је породица доселила у Дубровник из Стоца. Ова породица се најприје звала Чепикућа, затим Радило, и на крају Миошић (Миоша), и припадала је антунинима (Sivrić, 2009, str. 35–60).

Интересантно је истаћи да је Катаринин супруг Никола Миошић најприје уговорио брак 1502. године са Маријом, ћерком познатог канцелара Бартоломеа Сфрондатија из Кремоне, али је

to Bratuto socero mihi dante et soluente pro dote et perchivio predictis uperperos quingentos. Quam dotem habui et recepi secundum ordines et consuetudinem Ragusii." DAD, Lib. Dot., fasc. 7, fol. 107' (1. IX 1470).

⁶⁴ *Genealogia Cingria*, 18.

⁶⁵ DAD, Test. Not., fasc. 43, f. 82r.

она умрла прије вјенчања. Три године касније Никола Миошић оженио се Декушом, која је потицала из фирентинске породице Булијани, и са њом је имао сина. Међутим, врло млад умре му син а убрзо и супруга Декуша, тако да се Никола Миошић оженио по трећи пут и то Катарином, ћерком Николе Братуовића. Њихов брачни уговор регистрован је 4. фебруара 1511, а уговор о миразу двије године касније⁶⁶ (Sivrić, 2009, str. 38).

Породична лоза Градојевић, односно Братуовић сачувана је захваљујући другом Братуовом сину Марину, који је са поменутом супругом Славушом у браку живио око 14 година. Марин и Славуша имали су троје дјеце, и то два сина, Бартоломеа и Ивана и ћерку Катарину. Син Иван није се женио, а и ћерка Катарина се није удавала тако да нису имали потомства. Породица је опстала захваљујући прворођеном сину Бартоломеу.

Бартоломео Маринов Братуовић оженио се Франческом, ћерком дубровачког канцелара Јеронима Сфрондатија. Њихов брачни уговор регистрован је 5. фебруара 1530. године, док је исправа о миразу евидентирана тек 14 година касније и то 20. фебруара 1544. године. Бартоломео Маринов и Франа имали су четворо дјеце, три кћери и сина Марина. Прва ћерка, Стана, удала се за Франческа Радуловића. Њихов брачни уговор регистрован је 26. новембра 1555. године. Друга кћи, Перса, удала се у антунинску породицу Ђурковић звану Маснић (*Regionatti*). Њен супруг био је Бартол, син Маринов. Њихов уговор о миразу регистрован је 15. априла 1560. године. Трећа кћи, Ката, удала се 2. маја 1562. године за Николу, сина Томе Водопије.⁶⁷ Бартоломео Маринов Братуовић умро је 1563. године.⁶⁸

Марин, син Бартоломеов оженио се Катом, ћерком Михаила Николе Миошића. Њихов уговор о миразу регистрован је октобра 1565. године. Овај брачни пар није имао дјеце, а убрзо је Марин остао удовац, те се по други пут оженио. Уговор о другом браку склопио је са Маријом Нељешковић 20. октобра 1572. године. Марин је са Маријом Нељешковић имао сина Бартоломеа и ћерку Франу. Умро је 1592. године.⁶⁹

⁶⁶ *Genealogia Cingria*, 19, 234; „Ego Nicolaus quondam Michaelis de Miossa confiteor quod supra me et omnia mea bona pro dote et parcvhio Catherine filie quondam Nicolai Bratutouich.” DAD, Lib. Dot., fasc. 11, fol. 58r.

⁶⁷ *Genealogia Cingria*, 19, 175.

⁶⁸ DAD, Test. Not., fasc. 42, fol. 6.

⁶⁹ *Genealogia Cingria*, 19.

Бартоломео, син Маринов, оженио се Дубровчанком Аном званом Аница. Бартоломео и Ана су имали седам синова: Марина, Вицка, Николу, Јеронима, Влаха, Ивана, Влаха и ћерку јединицу Марију. Интересантан је податак да су двојица синова имали идентична имена. Претпоставка је да је пети по реду рођени син Влахо умро млад, а након његове смрти Бартоломеу и Ани родио се још један син, којег су истоимено назвали Влахо. Први Бартоломеов син Марин није се женио. Био је капетан брода и умро је у Шпанији. Насљедства нијесу имали ни Никола, Јероним и Иван, јер се нису женили. За разлику од њих најмлађи Влахо био је ожењен Пером, ћерком дубровачког трговца Петра Маринова, међутим ни он није имао потомства. Од седморице браће једино је Вицко имао сина Биरोлама Бартолома у Шпанији а он пак сина Карла.⁷⁰

Вицко Братутовић, припада истакнутим личностима раног модерног доба. Није позната тачна година његова рођења, већ се претпоставља да је рођен око 1615. године у Дубровнику, гдје је стекао средње образовање. Због усавршавања оријенталних језика извјестан период провео је у Цариграду и на Блиском истоку. Као велики познавалац оријенталних језика, од 1628. до 1636. године обављао је дужност дубровачког драгомана и дипломате и одлазио са харачем на Порту. Дубровачка влада неколико пута упућивала га је у мисије пашама и везирима у Будим (Miović, 2005, str. 246, 252–254; Martinović, 2011, str. 116–117; Rothman, 2013, str. 402).

Вицко Братутовић је 1638. године напустио Дубровник и извјестан период провео у Бечу, гдје је радио у својству тумача турског језика код цара Фердинанда III (1637–1657). У вријеме свог боравка у Бечу превео је са турског на италијански језик и штампао 1649. године прву књигу Садудиновог (Саидиновог) дјела, Хроника о поријеклу и о напредовању Отоманске куће, додавши дуг поднаслов (*Chronica dell'origine, e progressi della casa Ottomana composta da Saidinio Turco eccellentissimo Historico in lingua Turca. Parte Prima, Vienna 1649*). У овом чувеном дјелу представљена је турска верзија битке на Косову пољу 1389. године (Gelicich, 1884, str. 57; Олеснички, 1935, стр. 52; Enciklopedija leksikografskog zavoda 1, 1955, str. 604).

Касније се Вицко трајно населио у Мадрид, гдје је радио као преводилац код шпанског краља Филипа IV (1621–1665). У Мадри-

⁷⁰ *Genealogia Cingria*, 19–20.

ду је 1652. године објавио другу књигу, односно наставак превода Садудиновог дјела. Потом је на шпански језик превео Бидпајиево дјело „Политичко морално огледало” (*Espejo político, y moral, para principes, y ministros y todo genero de personas*. I-II, Madrid 1654;1658). Поред тога, 1678. године превео је и Историју Египта, аутора Салиха Гелила (*Anales de Egipto*) (Enciklopedija leksikografskog zavoda 1, 1955, str. 604; Šundrica, 2000, str. 44–48; Martinović, 2011, str. 116–117; Miović Perić, 2001, str. 88–89).

Умро је у Мадриду, гдје је саставио и тестамент у којем је истакао да је по националности Дубровчанин из Краљевине Далмације, законити син Бартоломеа Ђиролама Братутија и госпође Ане Братути. Винков тестамент проглашен је у Јавном нотаријату у Дубровнику августа 1682. године.⁷¹

У Доминиканском самостану у Дубровнику сачувана је надгробна плоча Братута Градојевића, на којој је укесано:

„S. DE BRATVT
GRADOEVICH
CV(m) ERED(i)BVS SV(i)S”

ГРОБ БРАТУТА ГРАДОЈЕВИЋА СА СВОЈИМ НАСЉЕДНИЦИМА
(GOVIĆ, 2004, STR. 118).

Породица Градојевић Братутовић, чији је утемељивач из Требиња доселио у Дубровник тридесетих година XV вијека, развијала се и опстајала у Граду више од 200 година. Чланови ове породице бавили су се производњом и трговином тканина. Захваљујући успешном пословању стекли су богатство и углед још у доба њиховог родоначелника Братута, који је ушао и у корпорацију Антунина, око које се окупљао горњи, најбогатији слој дубровачког грађанства.

Током времена Градојевићи Братутовићи остварили су не само пословне већ и родбинске везе са угледним породицама из Дубровника и данашње Италије. Родбински су били повезани са породицама: Миокнић, Прибисалић, Братосалић, Илић, Придињић, Милишић, Ратковић, Петковић, Миошић, Сфрондати, Водопија, Нељешковић и другим. Најзнаменитији члан ове породице свакако је Вицко Братутовић, дубровачки дипломата и драгоман,

⁷¹ „Io Don Vincenzo Bratutti segretario” ... „natione della Republica de Ragusa nel Regno del Dalmatia figliolo legitimo de Don Bartolomeo Girolomo Bratutti et de Dona Anna Bratutti”. Test. Not., fasc.70, fol. 151r-152r.

који је био у служби цара Фердинанда III и Филипа IV, шпанског краља.

ИЗВОРИ

АРХИВСКА ГРАБА

Državni arhiv u Dubrovniku (DAD):

Acta Consilii Minoris, XXXII (1514–1517).

Debita Notariae (Deb. Not.) XXVII, (1451–1453); XXVIII (1453–1454); XXXI (1456–1458); XXXIV (1459–1468); XXXV (1462–1463); XXXVI (1463–1464); XXXVIII (1469–1470); XXXIX, (1470–1471); XLI (1472–1473); XLII (1473–1474); XLVI (1477–1478); LV, (1492–1493); LIX (1497–1498); LX, (1499–1501); LXI (1501–1502); LXII (1502–1503).

Diversa Notariae (Div. Not.), XI (1402–1408); XX (1435–1436); XXI (1436–1438); XXXIII (1448–1449); XLI (1456–1457); XLII (1458–1459); XLIX (1465–1467).

Diversa Cancellariae (Div. Canc.), XXXVIII (1408–1413); XLI (1416–1418); LXXXII (1482–1483); LXXXVII (1489–1491).

Lamenta de foris (Lam. de for.), XXXII (1456–1458).

Procure Notaria (Proc. Not.), V (1472–1475); IX (1492–1497).

Testamenta Notariae (Test. Not.), XXVII (1458–1462); XVIII (1462–1465); XXIX (1465–1467); XXXII (1517–1518); XLII (1562–1568); LXX (1673–1686).

Liber dotium Notariae (Lib. Dot.), VII (1460–1472); X (1496–1506); XI (1506–1507).

Библиотека Историјског института САНУ:

Genealogia Cingria, L'origini e genealogie dei cittadini Ragusei che furono in officio delle confraternitate di S. Antonio (Genealogia Cingria).

ОБЈАВЉЕНИ ИЗВОРИ:

Vego, M. (1981). *Ispisi iz Historijskog arhiva u Dubrovniku o srednjovjekovnoj Hercegovini*, Hercegovina 1, 279–235.

ЛИТЕРАТУРА Динић-Кнежевић, Д. (1982). *Тканине у њивреди средњовјековној Дубровника* (Поседна издања, књ. DXL, Одељење историјских наука, књ. 8). Београд: САНУ.

Динић-Кнежевић, Д. (1995). *Миџрације сџановнишџива из јужнословенских земаља у Дубровник џоком средњеџ века*. Нови Сад: САНУ, Филозофски факултет у Новом Саду.

- Олесници, А. (1935). „Турски извори о Косовском боју”. *Гласник Скојској научној групи* XIV, 59–98.
- Пекић, Р. (2005). *Жуја Дабар у средњем вијеку*. Билећа: „СКПД”, Просвјета.
- Пекић, Р. (2012). *Фиренијинци на Балкану 1300–1600*. Косовска Митровица: Филозофски факултет у Приштини.
- Пекић, Р. (2013). „Тестамент сукнара Братута Градојевића из Требиња”. *Грађа о прошлости Босне* 6, 119–129.
- Пекић, Р. (2015). „Дубровачки антунин Галеацо Бруњоли из Мантове”. *Зборник радова Филозофској факултету у Приштини* XLV(1), 45–67.
- Тошић, Ђ. (1998). *Требињска област у средњем вијеку*. Београд: Историјски институт.
- Тошић, Ђ. (2003). „Живот у средњовековном селу требињског краја”. У: Тибор Живковић, С. Ђенић (ур.), *Српско село, моћност и даљи правци истраживања*, [Зборник радова, бр. 22] (стр. 19–30). Београд: Историјски институт САНУ; Музеј на отвореном „Старо село” у Сирогојну.
- Ђук, Р. (1995). „Дубровачке грађанске породице поријеклом из средњовековне босанске државе”. У: Славенко Терзић (ур.), *Босна и Херцеговина од средњега века до новијег времена* [Зборник радова, књ. 12] (стр. 171–182), Београд: Историјски институт САНУ.
- Храбак, Б. (2003). *Из старије прошлости Босне и Херцеговине* (књ. 1). Београд: Архивар.
- Enciklopedija Leksikografskog zavoda 1 (1955). Zagreb: Leksikografski zavod.
- Gelcich, G. (1884). *Dello sviluppo civile di Ragusa, considerato ne' suoi monumenti storici ed artistici, Memorie e studi*. Ragusa: Carlo Pretner.
- Gović, T. (2004). *Epigrafski spomenici u Dubrovniku*. Dubrovnik: Biskupski ordinarijat.
- Hrabrak, B. (2007). „Poslovno svestrani katalonski konzul u Dubrovniku Peroto Torilje (1499–1513)”. У: R. Kastori (ur.), *Panonija-Balkan-Sredozemlje* (str. 67–95). Novi Sad: Vojvođanska akademija nauka i umetnosti.
- Kapetinić, N. (2012). *Mlinovi na rijeci Ljutuj u Konavlima*. Gruda: Друштво пријатеља дубровачке старине и Матика хрватска Конавле.
- Korać, V. (1966). *Trebinje, Istorijski pregled I, period do dolaska Turaka*. Trebinje: Zavičajni muzej.
- Kurtović, E. (2012). *Radič Miobratović, mercator de Cerniza (1467–1506)*. *Godišnjak BZK „Preporod”*, XII, 295–306.
- Martinović, I. (2011). *Žanrovi Hrvatske filozofske baštine od 15. do 18. stoljeća*. Split: Filozofski fakultet sveučilišta u Splitu.

Miović-Perić, V. (2001). Dragomans of the Dubrovnik Republic: Their Training and Career. *Anales* 5, 81–94.

Miović, V. (2005). *Dubrovačka Republika u spisima osmanskih sultana s analitičkim inventarom sultanskih spisa serije Acta Turcarum Državnog arhiva u Dubrovniku*. Dubrovnik: Državni arhiv u Dubrovniku.

Pešorda-Vardić, Z. (2007). „Pučka vlastela: Društvena struktura dubrovačke bratovštine Sv. Antuna u kasnom srednjem vijeku”. *Povijesni prilozi* 33, 215–237.

Pešorda-Vardić, Z. (2012). *U predvorju vlasti, dubrovački antunini u kasnom srednjem vijeku*. Zagreb: HAZU; Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku; Hrvatski institut za povijest.

Rothman, N. E. (2013). Dragomans and „Turkish Literature”: The Making of a Field of Inquiry. *Oriente Moderno* 93, стр. 390–421.

Sivrić, M. (2009). „Rod Mioša (Čepikuća-Milša) i njihov razvoj u Dubrovniku, prilog poznavanju starih rodova”. *Hercegovina* 23, стр. 35–60.

Šundrica, Z. (2000). *Poisons and Poisoning in the Republic of Dubrovnik*. *Annals*, 4, 7–79.

Voje, I. (1976). *Kreditna trgovina u srednjovjekovnom Dubrovniku*. Sarajevo: ANUBiH.

RADMILO B. PEKIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD-OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY

SUMMARY

ANTUNIN FAMILY GRADOJEVIĆ – BRATUTOVIĆ FROM DUBROVNIK,
ORIGINALLY FROM TREBINJE

This work shows the historical development of one of many city families in Dubrovnik which, according to Dubrovnik genealogies, during the middle ages arrived from Serbian countries. The focus is on the family Gradojević – Bratutović, whose founder moved from Trebinje, from Dukats of St. Sava to Dubrovnik in the thirties of the 15th century and soon became full-fledged citizen of Dubrovnik. The founder of the family, Bratut Gradojević was a clothier, he produced and sold clothes. He cooperated with other traders and his business was creditworthy. As a prominent merchant, he gained fortune and became a member of prominent Antunin association, which gathered the richest class of citizenry from Dubrovnik. His descendants proceeded with the same practice and thus enlarged family capital.

Apart from Dubrovnik, family members also owned land in Primorje in the settlement of Visočani. They had possession in Konavle where they grew various cereals.

Family Gradojević – Bratutović lasted over 200 years in Dubrovnik. This family derived a prominent dragoman Vicko Bratutović, an excellent expert of oriental languages, who worked as an interpreter for emperor Ferdinand III. Later he worked on the Spanish court where his life ended.

KEY WORDS: Dubrovnik (Ragusa), Trebinje, Middle Ages, Antunin, family Gradojević – Bratutović.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом Creative Commons Ауторство-Некомерцијално-Без прерада 3.0 (CC BY-NC-ND | 3.0) <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>.

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported licence (CC BY-NC-ND 3.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>).